herpy

GEKKOER

Chameleon gecko

Carphodactylus laevis

Carphodactylus laevis er en slank, nataktiv gekko fra regnskovene i det nordøstlige Queensland. Den har lange, tynde ben, kløer på tæerne, en kam langs ryggen og en gulerodsformet hale og er helt anderledes bygget end de fleste gekkoer. Opdrættede dyr er hårdføre og yngler villigt, men arten er stadig sjælden i fangenskab.

Familie: Carphodactylidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**11-13 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 35 × 70 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Temperatur, nat	**16-22 °C**
Luftfugtighed	**75-100 %**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**2 æg**
Kuld pr. år	**4-6**
Inkubation	**90-133 dage** ved 21-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Slægten Carphodactylus står siden 22. juni 2022 på CITES liste III (opført af Australien) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver ingen CITES-papirer, men ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-eksporttilladelse eller oprindelsescertifikat fra afsenderlandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Spørg altid sælgeren om herkomst og opdrætsbevis.

Om arten

Carphodactylus laevis er en slank, sidelæns sammentrykt gekko med lange, spinkle lemmer og smalle tæer med tydelige kløer. Tærne mangler de brede hæftelameller, som de fleste gekkoer klatrer med. Langs ryggen fra nakken til halen løber en tynd kam. Kroppen er lysebrun med mørke og lyse pletter, og en bred sort plet foran øjet får de store sorte øjne til at se endnu større ud. Øjenlågene kan ikke bevæges.

Arten bliver op til omkring 13 cm fra snude til kloak, og halen er 8-10 cm, altså kortere end kroppen. Halen er gulerodsformet: bred ved roden og hurtigt tilspidset. Den oprindelige hale er fløjlssort med fire-fem smalle hvide bånd og ender i en lille knop, der næsten ikke kan ses. Halen smides let og kun ved roden, og vilde dyr har oftest en gendannet, brunplettet hale. En gendannet hale kan give en pibende lyd fra sig, når den vrider sig efter at være smidt.

Hannerne ser altid tynde ud, og det er helt normalt, så længe rygsøjlen og bækkenet ikke stikker frem. Kun drægtige hunner virker kraftigere. Levetiden er ikke dokumenteret; 10-15 år er lånt fra *Saltuarius cornutus*.

Arten blev beskrevet i 1897 af Albert Günther og er eneste art i slægten *Carphodactylus*, som igen er typeslægt for familien Carphodactylidae. Slægtsnavnet betyder omtrent "kvist-finger" og peger på de spinkle tæer. Artsnavnet *laevis* er latin og betyder "glat". Nærmeste slægtninge er bladhalegekkoerne i slægterne *Saltuarius* og *Phyllurus*, som den ligner i levevis. Vilde dyr er sky og nervøse, mens opdrættede dyr er rolige og tilpasser sig fangenskab uden besvær.

Udbredelse og levested

Carphodactylus laevis findes kun i regnskovene i det nordøstlige Queensland i Australien, fra Tully i syd til Cooktown i nord. Typelokaliteten er Bartle Frere-bjergene.

De fleste fund er fra regnskoven i højlandet, men arten findes også lavere nede, fx ved Mossman Gorge i Daintree-området. Kortet bygger på registrerede fund.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Carphodactylus laevis lever i kølig regnskov i cirka 400-1.400 meters højde og bruger også forstyrret skov. Om natten sidder den med hovedet nedad på tynde stammer af unge træer, som regel under en meter over jorden, og venter i timevis på byttedyr, der kommer forbi på jorden. Større stammer og væltede træer bruges også. Om dagen gemmer den sig i løvet på skovbunden, i hule grene, i rådne stammer eller mellem epifytter.

Regnskoven i området er fugtig det meste af året, og højlandet er køligere end lavlandet. Arten er almindelig, men så skjult, at den sjældent ses.

Pasning

TERRARIET

Carphodactylus laevis skal have et højt terrarie, som giver dyrene plads til at gå af vejen for hinanden. Et par kan holdes i mindst 50 × 35 × 70 cm (længde × bredde × højde), og mere er bedre, hvis der er flere dyr. Kan man passe *Saltuarius cornutus* eller *Hypsilurus boydii*, kan man også passe denne art.

Bunden skal kunne holde på fugt: kokosmuld, fint sand eller en blanding, gerne dækket af et lag løv. Fint sand giver ikke forstoppelse. Læg skjul på jorden, fx stykker bark, hule grene eller omvendte underskåle med en indgang skåret i siden; arten bruger skjul på jorden mere end bladhalegekkoerne. Stil barkstykker lodret op ad bagvæggen og sæt grene på 2-5 cm i diameter lodret eller på skrå, så dyrene også kan bruge højden.

En lav boks, fx 25 × 25 × 7 cm, med konstant fugtigt substrat, delvist dækket af et skjul, giver både et fugtigt hvilested og et sted at lægge æg. Levende planter hjælper med at holde luftfugtigheden oppe. God ventilation er afgørende: huller med net forneden og foroven i terrariet, så luften hele tiden skiftes. Ellers giver den høje fugtighed bakterier og svamp.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

TEMPERATUR

Carphodactylus laevis har lave krav til varme. Om dagen skal terrariet ligge på 22-28 °C, og om natten falder temperaturen 5-6 grader, til omkring 16-22 °C. Der er ikke brug for en varm plet, og dyrene søger ikke hen til en svag pære. Om vinteren tåles nattemperaturer helt ned til 8-10 °C.

Voksne dyr tåler kortvarigt omkring 30 °C, så længe luftfugtigheden er høj, og varmen ikke varer i flere dage i træk. Unger kan dø efter få dages hede. Hold terrariet væk fra direkte sol, sprøjt på varme dage, og mål med et digitalt termometer.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden er afgørende for *Carphodactylus laevis* og skal hele tiden ligge på 75-100 %. Sprøjt terrariet grundigt med lunkent vand dagligt eller mindst 2-5 gange om ugen, oftere i varmt og tørt vejr. Et automatisk tågeanlæg, der kører i korte intervaller, er ideelt. Vand æglægningsboksen 2-3 gange om ugen i varmt vejr og én gang om ugen resten af året, så den altid er fugtig. Bunden i resten af terrariet må ikke være konstant våd.

For lav luftfugtighed viser sig som problemer med hudskifte, især omkring tæerne og hovedet. Hold altid en lille skål med frisk vand fremme.

LYS OG UVB

Carphodactylus laevis er nataktiv og lever skjult om dagen, så UVB er ikke nødvendigt. Dagslys fra et vindue i nærheden er nok; ellers et svagt LED-lys eller lysstofrør. Lad dagslængden følge årstiden: omkring 14 timer lys om sommeren og 10 timer om vinteren. Hold terrariet mørkt om natten, og stil det ikke i direkte sol. Aktiviteten begynder få minutter efter, at lyset slukkes.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Carphodactylus laevis er ikke kræsen, når den først har vænnet sig til fangenskab. Fårekyllinger kan være næsten hele kosten, gerne suppleret med kakerlakker. Fodr 2-3 gange om ugen. Arten er ikke grådig: hannerne æder sjældent mere end 2-3 fårekyllinger ad gangen, mens dyr med god appetit om sommeren kan tage 3-5 store insekter hver anden til tredje dag. Insekterne må højst være så store som dyrets hoved.

Pudr foderet med kalk og vitaminer én gang om ugen i ynglesæsonen og hver anden til sjette uge resten af året. Hunnerne bliver fyldige, når de er drægtige, mens hannerne altid ser slanke ud. Fjern ikke-spiste insekter næste morgen.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Carphodactylus laevis er stille og skjult om dagen og bliver aktiv få minutter efter mørkets frembrud. Den sætter sig så på en gren eller et stykke bark og bliver ofte siddende i timevis. Forstyrres den, fryser den eller løber hurtigt i skjul. Unger og opdrættede dyr kan stille sig højt på benene og vifte med halen som truselsadfærd. Håndtering skal holdes til et minimum, og tag aldrig fat i halen.

Vildfangne dyr er meget nervøse, især hannerne, og kan være længe om at begynde at æde; de skal stå enkeltvis og uforstyrret i begyndelsen. Tilvænnede og opdrættede dyr kan gå sammen hele året: hannerne er lettere bygget end hunnerne, men de lever fredeligt sammen ved at holde sig fra hinanden.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne af *Carphodactylus laevis* har tydelige hemipenisbuler under halroden og er lettere bygget end hunnerne. Kønnene kan ses fra 12-14 måneders alder. Hannerne bliver kønsmodne efter mindst to år og hunnerne formentlig efter mindst tre år, så avlen begynder først, når dyrene er helt udvoksede.

PARRING

Parringen er ikke iagttaget, men den sker tidligt om foråret: i Australien omkring september-oktober, med de første æg i september-november. På den nordlige halvkugle forskydes sæsonen et halvt år, når dyrene følger den lokale dagslængde. Tilvænnede dyr er lette at få til at yngle og er overraskende produktive. En egentlig vinterhvile er ikke nødvendig, men en køligere vinter med kortere dage er naturlig.

Drægtige hunner er lette at kende: æggene ses som cremefarvede pletter højt oppe i flankerne fra omkring halvvejs i udviklingen.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger altid to æg pr. kuld i fugtigt substrat, 1-6 cm under overfladen. Æggene måler omkring 25 × 14 mm og vejer omkring 2,8 g. En velnæret hun kan lægge 4-6 kuld om året uden mærkbart tab af kondition. Æggene er meget udsatte for udtørring og skal altid holdes fugtige.

Stil en lav æglægningsboks med konstant fugtigt substrat, fx halvt sand og halvt kokosmuld, i terrariet, delvist dækket af et skjul. Giv hunnen ekstra kalk og insekter i sæsonen.

INKUBATION

Tag æggene af *Carphodactylus laevis* ud af æglægningsboksen, og læg dem i en lille lukket boks med fugtigt sphagnum, hvor det meste af vandet er presset ud. Lav to små fordybninger i overfladen til æggene. Inkubér ved forholdsvis lave temperaturer, omkring 24 °C (21-27 °C). Ved 24-26 °C klækker æggene efter 90-120 dage, ved lidt lavere temperatur op til 133 dage. Lad

låget sidde på under hele inkubationen, så fugtigheden holdes. Temperaturens betydning for kønnet er ikke undersøgt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne måler 41-50 mm fra snude til kloak og vejer 1,7-3,1 g, når de klækkes. De skifter hud få timer efter klækningen. Hold dem hver for sig eller to og to i små, høje bokse, fx 20 cm i diameter og 25 cm høje, med fint sand, lidt bark at gemme sig under og konstant høj luftfugtighed; ungerne vokser hurtigst, når de holdes enkeltvis. Efter cirka en uge begynder de at æde fårekyllinger på 3-4 mm.

Fodr to gange om ugen med 2-3 små fårekyllinger pr. unge, pudret med kalk og vitaminer 1-2 gange om ugen. Ungerne er ikke grådige og vokser forholdsvis langsomt. Efter 6-8 måneder flyttes de til større terrarier. Undgå varme over 28 °C, for unger tåler hede dårligere end voksne.

Sundhed og typiske fejl

Der er ikke beskrevet særlige sygdomme hos *Carphodactylus laevis*. De vigtigste risici er:

- For lav luftfugtighed, som giver problemer med hudskifte, hvor hudrester sidder fast på tæer og hoved. Sprøjt oftere.
- Hede. Voksne tåler kortvarigt omkring 30 °C, men unger kan dø efter få dage. Hold terrariet køligt og i skygge.
- En konstant våd bund og stillestående luft, som giver bakterier, svamp og hudproblemer. Sørg for god ventilation.
- Udtørrede æg. Hold æglægningssubstrat og inkubationsbokse fugtige.
- Stress hos nyindkøbte og vildfangne dyr, som kan holde op med at æde i lang tid. Giv ro og skjul.

Hannerne ser naturligt slanke ud, så vurdér dyret efter, om rygsøjlen og bækkenet stikker frem. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.